

קרח

האָט ער געהאַט אין זינען, אַז ווען משה וועט אים ענטפערן אַז זיי זיינען פטור, וועט ער קענען טענה'ן: כּשם ווי טלית שכולה תכלת דאַרף צו ציצית ניט אַנקומען און בית מלא ספרים דאַרף צו מזוזה ניט אַנקומען — מצד דעם וואָס אין טלית גופא איז פאַראַן תכלת און דער בית פאַר-מאַגט שוין אין זיך פרשיות של מזוזה, אַזוי איז אויך, וויבאַלד אַז „כל העדה כולם קדושים“, דאַרפן זיי ניט אַנקומען צו קדושת אהרן, און במילא „מדוע תנשאו על קהל ה'“.

ס'איז אָבער ניט מובן: וויבאַלד אַז אין ביידע ענינים — „טלית שכולה תכלת כו'“ און „בית מלא ספרים

א. עס שטייט אין מדרש, אַז קרח האָט זיין מחלוקת אָנגעהויבן מיט דער שאלה צו משה'ן „טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית“, און ווען משה האָט אים געענטפערט „חייבת בציצית“ האָט קרח גע'טענה'ט: „טלית שכולה תכלת אין פוטרת את עצמה, ד' חוטין פוטרות אותה (בתמי)“.

דערנאָך האָט ער ווייטער געפרעגט: „בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה“. און אויף משה'ס ענטפער „חייב במזוזה“, האָט קרח געזאָגט: „כל התורה כולה רע"ה: פרשיות אינה פוטרת את הבית, פרשה אחת: שב' מזוזה פוטרת את הבית (בתמי)“.

און ער האָט מסיים געווען: „דברים אלו לא נצטוית עליהן ומלבך אתה בודאן“.

זיינען מבאר מפרשים, אַז קרח האָט געהאַלטן פאַר אַ דבר פשוט ביותר אַז טלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית און בית מלא ספרים איז פטור ממזוזה, ביז ער האָט געמיינט אַז אויך משה וועט אַזוי זאָגן. און ביים פרעגן די צוויי שאלות הנ"ל

(5) וגם: הרי טענתו היא, לכאורה, רק על החוט של תכלת, ומהו אומרו „שתהא פטורה מן הציצית“ (וכמו שהקשה בד"ה ויקח קרח תרס"ו ותש"ג)?

ברא"ם (וכ"ה בגו"א) כאן, שכוונת קרח היתה להחוט של תכלת [ועפ"ז, הפירוש ד"ד' חוטין פוטרין אותה] הוא „בכל ציצית חוט א'“ (כמ"ש במ"כ למד"ר שם. ולהעיר, שישנה גירסא במדורש (זית רענן לילקו"ש שם. וכן הובא בבחי' וש"ך) „חוט א' של תכלת פוטרת אותה“).

אבל (א) מהלשון „שתהא פטורה מן הציצית“ (וגם מתשובת משה „חייבת בציצית“) משמע שקרח טען שתהא פטורה מן הציצית לגמרי [ופי' „ד' חוטין כו'“] הוא ד' חוטין שבציצית אחת — ראה מחנות לט, ריש ע"ב. או"ח רס"א]. (ב) במדרש שם: „מה כתיב למעלה מן הענין ועשו להם ציצית“ — ואינו מזכיר „ונתנו גו' פתיל תכלת“ (ואינו מרמזו אפילו ב"גו'"). (ג) בירושלמי פ' חלק ה"א: „חייבת בציצית דכתיב (תצא כו, יב) גדילים תעשה לך וגו'“ — והרי בתצא שם לא נזכר „פתיל תכלת“.

(1) במדב"ר פ"ח, ג. תנחומא פרשתנו ב. ילקו"ש ריש פרשתנו. — בירוש' סנהדרין (פ"י, ה"א) בכמה שינוים ובהוספת שאלה: בהרת כגרים כו', וראה ד"ה ויקח קורח תרכ"ט.

(2) כ"ה במד"ר וילקו"ש שם. ובעץ יוסף לתנחומא שם, שכצ"ל גם בתנחומא.

(3) כ"ה הגירסא במד"ר שם (אבל בתנ"חומא וילקו"ש: שתי פרשיות). ונתבאר בסד"ה ויקח קרח תרכ"ט.

(4) גו"א לפרש"י עה"ת כאן. וראה גם בבחי' וש"ך עה"ת כאן.

רי ווי משה האָט אים געענטפערט „חייבת בציצית“, האָט ער נאָך אַלץ גערעכנט אַז בית מלא ספרים וועט אויך משה האָלטן אַז פטור ממוזה.

נאָר פונדעסטוועגן האָט ער לכת-חילה געפרעגט דוקא פון טלית שכולה תכלת — און ניט פון בית מלא ספרים* (הגם אַז בנוגע בית כו' איז פשוט'ער אַז פטור ממוזה), ווייל די הוכחה זיינע אויף זיין טענה „כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו“, איז פון „טלית כו'“ — ניט פון דעם וואָס בית כו' איז פטור ממוזה*.

ב. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים סיפור חז"ל* אַז עדת קרח האָבן דערנאָך מודה געווען און די הודאה איז אַרויסגעבראַכט געוואָרן דורך דעם זאָגן „משה אמת ותורתו אמת“.

איז אין דעם ניט מובן:

ווי עס קוקט אויס פון פשטות הכ-תובים, איז די מחלוקת פון קרח ועדתו — כאַטש זיי האָבן געקריגט אויך אויף

היסוד לסברתו לחלוק על התכלת, נמצא שבמחשבה והגיון חלק תחלה על מוזה, והרי סדר התשובה של עדת קרח (כפי שגרמו בהר"ת) הוא כפי סדר החטא — שמתחיל במחשבה. ולכן הרמז דאחרון הוא באות הראשונה „אמת“ (אף שבפועל חלקו תחלה על תכלת ומוזה), כי במחשבה נחלקו תחלה על אחרון, ומזה באו לחלוק גם על תכלת ומוזה.

(8*) ב„מדרש אגדה“ (הו"ל ע"י באבער) כאן: „אמר קרח למשה בית מלא ספרים כו' אמר משה צריך כו' וכן אמר לו טלית שכולה תכלת כו'“. אבל צ"ע במדרש (כת"י) זה, כיון שסדר השאלות בו הוא הפוך מבכל מדרשים הנ"ל וכן הובא בכו"כ ספרים.

(9) ולהעיר ג"כ, שבפרש"י כאן נזכר רק ענין התכלת ולא ענין המוזה.

(10) ב"ב (עב, א), סנה' (קי, סע"א) ובמדב"ר (פ"ח, כ) — כגירסת הבבאי והש"ך פרשתנו טז, לד. וכ"ה בתנחומא פרשתנו יא.

כו' — איז בעצם די זעלבע סברא, ווערט דאָך די שאלה*: לאחר ווי קרח האָט געהערט משה'ס ענטפער אַז טלית כו' חייבת בציצית — וואָס האָט ער ווידער געהאַט צו פרעגן פון „בית מלא ספרים“?

איז דערפון געדרונגען, אַז בנוגע צו בית מלא ספרים איז די סברא פשוט'ער ווי בנוגע טלית שכולה תכלת*. און דערפאַר, איז אפילו לאח-

(6) וגם אינו מובן: מכיון שלדעתו של קרח, הטענה „כי כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו גו'“ יש בה אותה הסברא ד„טלית שכולה תכלת אינה פוטרת עצמה (בתמי)“ הרי מזה עצמו שמשה עשה את אהרן לכה"ג הו"ל להבין, שלדעתו של משה — גם טלית שכולה תכלת חייבת בציצית.

ואין לתרץ שלסברת קרח „שמלבו בדא“ משה לעשות אהרן כה"ג ומפני שהוא אחיו, ולכן שאל את משה „טלית שכולה תכלת כו'“ בחשבו, שמכיון שבענין זה אין לו פני' יאמר שפטורה מציצית (ואז יטעון „מדוע תתנשאו“) — כי באם בשניהם היא אותה הסברא, הרי ודאי שגם משה יבין כוונתו בשאלתו „טלית כו'“ וגם בזה יהי' „בדא מלבו“ וישיב ש„חייבת בציצית“?

(7) בנו"א שם: שמטלית שכולה תכלת (ענין המעשה) רצה להוכיח שאין צריך לאחר, ומבית מלא ספרים (ענין התלמוד) רצה להוכיח שאין צריך לחשה. עיי"ש. וראה גם ש"ך עה"ת.

אבל [נוסף לזה שבפשטות עיקר המחלוקת היתה על אחרון, כדלקמן סעיף ב' ובהערות], לאחר ששמע תשובת משה „חייבת בציצית“ — האין חשב שישב לו שבית מלא ספרים יהי' פטור ממוזה, והרי בשניהם סברא אחת?

(8) וכן משמע מ"ש במדרש משלי (באבער) פ"א „נתעטף בה כו' השיב כו' בית כו'“, שבשאלתו „בית מלא ספרים כו'“ רצה להוכיח לענין טלית שכולה תכלת. וראה לקמן הערה 75*.

ועפ"י יומתק מה שבהר"ת דחיבת אמת (ראה להלן הערה 17) גרמו מוזה לפני תכלת — כי מכיון שסברתו במוזה היא

„משה אמת“ ניט נאָר „ותורתו אמת“? ¹⁷

ג. אַ גרעסערן פלא געפינט מען בנוגע למחלוקת קרח ועדתו: די גמרא ¹⁸ זאגט „כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו“ ¹⁹, שנאמר ²⁰ ולא יהי' כִּי קרח וכעתו. ולכאורה איז דאָך דער חטא פון קרח ועדתו באשטאנען אין קריגן אויף כהונת אהרן אמתית תורת משה וכו' — איז ווי קען מען פון דעם אָפּלערנען אַז „המחזיק במחלוקת“, אין וועלכער מחלוקת עס זאל ניט זיין, איז ער עובר אויף „לא יהי' כקרח וכעתו“?

איז דאָך דערפון מוכרח, אַז דער חטא פון קרח ועדתו איז באשטאנען בעיקר אין דעם וואָס עס איז אַ מחלוקת [און ווי רש"י זאגט אויף „ויפול על פניו“ ²¹ — אַז משה האָט זיך דערשראָקן (ניט פאַר קרח'ס חולק זיין אויף אים אָדער אויף כהונת אהרן, נאָר) „מפני המחלוקת“; אויך דער מדרש ²², ווען ער איז מבאר דעם טעם וואָס דתן ואבירם האָבן לוקה געווען צוזאַמען מיט קרח'ן, זאָגט ער דעם לשון „שהיו שכנים לקראת בעל מחלוקת“ ²³].

און דאָס איז אויך מתאים דערמיט

(17) וגם לפי המבואר בספרים ש„אמת“ הוא ר"ת אהרן מוזה תכלת — הרי גם תיבת אהרן היא רק ברמז.

(18) סנה' קי, א. וכו' במדב'ר שם. תנחומא שם י.

(19) אם הכוונה לאו מה"ת ממש — ראה שאליות פ' קרח. סהמ"צ להרמב"ם שרש ח ובני"כ שם. מל"ת מה.

(20) יו, ה.

(21) טז, ד (במדב'ר שם, ו. תנחומא שם ד).

(22) במדב'ר שם, ה. תנחומא שם.

(23) ראה גם רש"י טז, כו: כמה קשה המחלוקת כו'.

משה'ן — געווען בעיקר אויף אהרן (ניט אויף משה'ן) ¹¹. וואָס דערפאַר, ווען זיי האָבן געמאַנט „מדוע תתנשאו על קהל ה'“ ¹², האָט זיי משה גע-זאָגט, אַז זיי זאָלע — אויך אהרן, זאלן מקטיר זיין קטרת און דורך דעם וועט מען זען אַז „האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש“, אַז אהרן איז דער כהן גדול ¹³.

אויך די ענינים ווייטער אין דער סדרה, וואָס קומען בהמשך צו מחלוקת קרח (וואָס דערפאַר שטייען זיי אין פ' קרח), זיינען אַלץ זאָכן וואָס האָבן צוטאָן מיט כהונת אהרן: דער ענין פון „פרח מטה אהרן“ ¹⁴; דער אָנזאָג אַז די כהנים בני אהרן זאלן אַכטונג געבן אַז זי זאל אין מקדש ניט אַררייַקומען ¹⁵; און דער ציווי וועגן מתנות כהונה ¹⁶.

איז דאָך ניט מובן: וויבאַלד אַז עיקר המחלוקת פון עדת קרח איז געווען אויף אהרן, איז פאַרוואָס באַ-שטייט זייער תשובה אין זאָגן אויך

(11) ואף שחלקו גם על משה שעשה כל המעשים מלבו ולא ה' שלחני" (טז, כח ואילך) — הרי עיקר מחלוקתם היתה על המעשים, ובעיקר — על כהונת אהרן, וכמפורש בכתוב (שם, ייא) „ובקשתם גם כהונה“; „ואהרן . . כי תלינו עליו“ — אלא שבכדי לבטל מעשים אלו, הוצרכו לומר שמשה עשהם ח"ו מדעתו. וראה ראש"ם פסוק כח.

(12) שם, ג. ומ"ש רש"י שם „אם לקחת אתה מלכות כו'“, היינו בכדי לסיים „לא ה' לך לברר לאחין כהונה“. וראה גו"א שם. (13) טז, ה ואילך. ובהקטרת הקטרת כו' — אין הוכחה כ"א רק ש„תורתו (מינוי אהרן) אמת“, אבל לא ע"ז ש„משה אמת“ [ובנביא שקם באומות כמותו (ספרי ברכה לו, יו"ד) — הרי רק נבואתו אמת].

(14) יו, טזכב.

(15) יח, א ואילך.

(16) שם, ח ואילך. וראה רש"י שם, ח.

לוקת — מחיצה) וואָס איז באַשאַפֿן געוואָרן ביום השני³⁰.

און דאָס זעלבע איז בנוגע דעם אלף השלישי (וועלכער איז בדוגמת יום השלישי³¹), אַז בשעת מתן תורה (שבאלף השלישי), ווען ס'איז נתבטל געוואָרן די גזירה (דער "שניט") וואָס טיילט אָפּ עליונים פון תחתונים, און ס'איז געגעבן געוואָרן דער כח אַז "העליונים ירדו לתחתונים והתחתונים יעלו לעליונים"³² — איז פאָר-ריכט געוואָרן די מחיצה פון דעם רקיע וואָס איז מבדיל צווישן (מים) עליונים און (מים) תחתונים.

ה. דערפון איז פארשטאנדיק, אַז יעדער ענין פון מחלוקת, פון "ואת-פלג" — ובפרט לפי מ"ש בספר נועם אלימלך³³ אַז "ואתפלג קרח" איז ע"ד ווי דער רקיע המבדיל³⁴ (אָדער ווי עס שטייט אין אַנדערע ערטער³⁵, אַז דאָס איז ע"ד ווי דור הפלגה — וועל-

וואָס די סדרה הויבט זיך אָן מיט די ווערטער "ויקה קרח":

דער פירוש פון "ויקה", איז ווי דער תרגום זאָגט "ואתפליג"³⁶ און ווי רש"י טייטשט אָפּ "נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת"; און דער נאָמען "קרח" (וואָס באַווייזט אויף זיין ענין³⁷, ווי אויך אויף דעם ענין פון דער סדרה וואָס הייסט מיטן נאָמען "קרח") איז פון לשון "קרחה"³⁸, וואָס ענינה איז פילוג³⁹ — אַרויסרייסן און אָפּ-טיילן (די האָר פון קאָפּ, וכיו"ב).

ד. די ערשטע "מחלוקת" וואָס איז (באשאַפֿן) געוואָרן אין וועלט, איז דער רקיע המבדיל בין מים למים⁴⁰, און דערפאר שטייט ניט ביום השני "כי טוב", ווייל "בו נבראת מחלוקת"⁴¹.

ואעפ"כ, שטייט ביום השלישי צוויי מאל "כי טוב" — "אחד למלאכת המים ואחד למלאכתו של יום"⁴² — אַז דאָן איז נתברר געוואָרן און איז געוואָרן "טוב" אויך די מלאכה (מח-

24) ובמדרש (נסמן בהערה 1) "אין ויקח אלא לשון פליגא".

25) ראה יומא פג, ב: ר' מאיר הוה מדייק בשמא. עיי"ש.

26) סנה' קט, ב.

27) ולהעיר מהסמיכות ד"ל, ולא תשימו קרח"ה ל"לא תגודדו" (ראה יד, א) שורשו ע"ז רז"ל (יבמות יג, ב) לא תעשו אגודות אגודות. וראה ספהמ"צ להרמב"ם מל"ת שם. ובילקו"ש עה"פ: "לא תגודדו לא תשימו אגודות אגודות". שלא תשימו קרח"ה בכם כשם שעשה קרח לישראל ועשאן אגודות אגודות. וראה גם פנים יפות כאן, שקרח (בצירוף רצ) בגימטריא מחלקת. וראה לקמן הערה 33.

28) שלכן נברא הרקיע ביום השני, לפי שהאירה בו מדת הגבורה, שענינה — (צמצום ו)התחלקות (שעהיה"א ספ"י. לקו"ת שה"ש ל, א).

29) ב"ר פ"ד, ו. וכמה טעמים י"ל בזה ד"לויבד אלקים בין האור גו' — לא נחשב "מחלוקת", ואכ"מ.

30) וכמו — שכפשוטו "יהי רקיע" דיום השני ה' "במילואו וטובו" (רש"י בראשית א, ז) רק ביום השלישי; ביום השלישי האירה מדת התפארת, שממתיקה היא את הצמצום שמצד מדת הגבורה.

31) רמב"ן ובחיי בראשית ב, ג.

32) שמו"ר פ"ב, ג. תנחומא וראה טו.

33) הובא ונתבאר באוה"ת קרח ע' תרצו.

34) תשכג. ד"ה כל פטר רחם תרכ"ז. ועוד.

וראה גם יהל אור ס"ע קצא. (והוא ע"פ

זח"א יו, א ואילך — הובא גם בצרור

המור כאן). וראה אוה"ת שם (ע' תרצו)

בענין רקיע כעין הקרח הנורא, ועפ"ז י"ל

שבהשם קרח מרומז גם ענין הבדלת הרקיע

(שהוא כעין הקרח). וראה לקמן ע' 116 ואילך.

34) ראה לעיל הערה 28. ולהעיר מהמבואר

אר' בדרושי פ' קרח (לקו"ת פרשתנו גז,

ג. ובכ"מ) שקרח רצה לעשות הגבורות

עיקר.

35) בחיי פרשתנו טז, כט. וראה גם

הגהות הרח"ו להור ריש פרשתנו. לקו"ת

מצורע כה, א. אוה"ת ריש פרשתנו. שם

ע' תרס. תרפה. שת.

פון וועלט ענינים⁴² — איז דער שלום אין וועלט בפועל דורכגעפירט געווארן דורך אהרן'ען, וואס ער האט זיך אַראָפּגעלאָזט צו די „בריות“⁴³ און האט זיי מקרב געווען (און אויפֿ־געהויבן⁴⁴) צו תורה, וואס „כל נתיב־ת' שלום“⁴⁵, ובמילא קומט דאך אויס, אַז דער עצם מציאות פון מחלוקת (ענין הנרמז בשמו של קרח — קרח) איז דער מנגד צו בחי' משה, און מעשה קרח — דאָס אָנפירן די מחלוקת בפועל (דער) „ואתפליג . . . להחזיק במחלוקת“ — דער מנגד צו בחי' אהרן⁴⁶.

און דאָס איז דער טעם פנימי וואָס דורך קרח'ס קריגן אויף כהונת אהרן איז אַרויסגעקומען זיין מחלוקת אַנט־קעגן משה'ן [ווי געבראַכט פריער פון מדרש, אַז דורך זיין שאלה וועגן „טלית שכולה תכלת“ (און) „בית מלא ספרים“] מיט דער כוונה צו קריגן אויף כהונת אהרן, איז אַרויסגעקומען זיין זאָגן משה'ן „דברים אלו לא נצ־

כער איז אויך פאַרבונדן מיטן רקיע המבדיל⁴⁷), איז היפך פון ענין ה' תורה וואָס „גיתנה לעשות שלום בעולם“⁴⁸, ובמילא — אויך היפך פון משה'ן⁴⁹ וואָס התורה נקראת על שמו⁵⁰.

און כאָטש אַז דער תואר „אוהב שלום ורודף שלום“ שטייט אויף אהרן⁵¹ [וואָס דאָס איז דער טעם ה' פנימי וואָס קרח האָט געפירט זיין מחלוקת אַנטקעגן אהרן⁵²], איז אָבער דער עיקר און פנימיות פון זיין מחלוקת געווען קעגן משה'ן, וואָרום דאָס גופא וואָס אהרן האָט געטאָן די עבודה, איז עס מצד דעם וואָס אַזוי שטייט אין תורה וואָס איז געגעבן געוואָרן דורך משה'ן.

ו. דער ביאור אין דעם בפרטיות יותר :

דעם עצם ענין פון „שלום“ (תורה), האָט אויפגעטאָן משה, נאָר היות אַז משה מצד עצמו איז געווען העכער

(42) שלכן טען „מאין לי בשר“ ובא ע"י ה' הוקנים דוקא (לקו"ת ואתחנן יב, א — אבל באופן אחר שם בהעלתך לא, ד. ל, ב. ואלה ואלה דא"ח).

(43) שאין בהם שום מעלה ורק שהם בריות שנבראו ע"י הקב"ה (ראה תענית כ, ב. תניא פל"ב).

(44) כי אהרן הוא „שושבינא דמטרוניא“ שמעלה כנס"י מלמטלמ"ע, משא"כ משה „שושבינא דמלכא“ ממשך אוא"ס מלמעלמ"ט (תו"א ר"פ תצוה (ובהוספות שם). לקו"ת בהעלתך לב, אי"ב. ר"פ מסעי, ובכ"ח).

(45) משלי ג, יז. (46) להעיר מפרש"י כאן : „ומה ראה

קרח לחלוק עם משה . . . מה עשה . . . והלבישן טליתות שכולן תכלת כו' . . . שבתחלה ראה לחלוק עם משה, ומה שהל' בישן טליתות כו' (שזה ה"י הוכחה לטענתו אח"כ „מדוע תתנשא גוי“ כנגד כהונת אהרן) ה"י בכדי א) לחלוק עליו (על משה) ב) ולבטל את דבריו.

(36) ראה ב"ר שם : והמים הללו לקו בהם . . . ודור הפלגה.

(37) רמב"ם סוף הל' חנוכה, וראה גטין נט, ב. לקמן ע' 349 ואילך.

(38) שהוא ג"כ שלישי (שבת פח, א. וראה מדרש משלי פכ"ב) ותפארת (ראה אוה"ת שם ס"ע תשיז). וראה סד"ה כל פטר רחם תרכ"ז, שמשח רצה לברר את קרח כמו שיום השלישי מברר את המחיצה שנעשה ביום שני (ראה לעיל הערה 30).

ולעזיר ממלחמת מדין (מלשון מדון ומריבה — נסמן בד"ה התחלו תרג"ט בתחלת) שהייתה צריכה להיות ע"י משה דוקא, לפי שהוא „הגורם החיבור וההת־כללות“ (לקו"ת מטות פז, א).

(39) שבת פט, א.

(40) אבות פ"א מ"ב. וראה מדרש ורש"י עה"פ (ברכה לג, ח) ויבכו בנ"י את משה.

(41) ראה אוה"ת שם ע' תשה : רצו להגביר הגבורות ולכן חלקו על אהרן כהנן איש החסד.

עצם מהות פון „שלום“, איז דעריבער זייער עיקר התשובה באשטאנען אין זאגן „משה אמת ותורתו אמת“.

ז. ע"פ ה"ל, אז די מחלוקת פון קרח ועדתו אויף אהרן איז געווען אן אויספיר ומסובב פון זייער מחלוקת אויף משה ותורתו, איז י"ל, אז אויך זייער מחלוקת אויף ציצית און מזוזה איז [ניט קיין זייטיקער ענין, א ה"ר כחה פון אן אַנדער זאך (אז כשם ווי בית מלא ספרים און טלית שכולה תכלת דארפן ניט אַנקומען צו מזוזה און חוט של תכלת אזוי אויך אידן וואָס זיינען „כולם קדושים“ דארפן ניט אַנקומען צו קדושת אהרן) גאָר עס איז] דער זעלבער ענין. ד.ה. אַז זייער מחלוקת אויף משה ותורתו — אַז זי ווערט נמשך בפועל, בריינגט זי דעם קריגן אויף אהרן, ציצית און מזוזה.

און וויבאלד אַז די דריי ענינים ה"ל זיינען די אופנים ווי עס קומט אַרויס בפועל מחלוקת קרח, לייגט זיך דעריבער אין שכל צו זאגן, אַז אינעם וואָרט „קרח“ זיינען מרומז (ניט גאָר דער עצם ונקודת ענין המחלוקת, גאָר אויך די ענינים אין וועלכע די מחלוקת קומט בפועל. דער חילוק איז גאָר, אַז דער כללות (ועצם) ענין המחלוקת — איז מרומז אין דעם כלל, אין דעם וואָרט, און די דריי ענינים פרטים — זיינען מרומז אין זיינע פרטים, אין די דריי אותיות⁴⁷: יעדער אות ווייזט אויף אַ באַזונדער ענין.

ח. בעת מ"ת האָט זיך אויפגעטאָן, אַז די תורה איז געקומען למטה אין

טוית עליהן ומלבך אתה בודאן⁴⁸: וויבאלד אַז זיין מחלוקת בפועל קעגן כהונת אהרן (וועלכער פירט דורך בפועל ענינו של משה) איז געקומען דערפון וואָס ער איז געווען אַ בעל מחלוקת בעצם, און בפנימיותו איז ביי אים געווען אַ התנגדות צו משה⁴⁹, האָט דעריבער זיין מחלוקת אויף אהרן — דער „מסובב“ פון זיין (פנימיות⁵⁰ — דיקער) מחלוקת אויף משה⁵¹ — אַרויסגעבראַכט די „סיבה“ בגילוי.

און היות אַז דער סדר איז דאָך, אַז די „מחשבה תחלה“ קומט אַרויס אין „סוף מעשה“ דוקא⁵², דערפאַר איז

[כשם ווי אין „ויקח קרח לעורר על הכהונה“, איז זיין מחלוקת אויף אהרן — וואָס איז געווען די „סיבה“ אויף זיין מחלוקת אויף „תכלת“ (און „מזוזה“) — געקומען נאָך זיי, עד"ז איז]

זיין מחלוקת על משה — וואָס איז געווען די סיבה פנימית צו זיין מחלוקת על אהרן — אַרויסגעקומען בפועל ערשט צום סוף.

און דאָס איז אויך דער ביאור וואָס די תשובה פון עדת קרח באַשטייט אין זאגן „משה אמת ותורתו אמת“: בכדי צו זיין זיכער אַז די תשובה איז אַ ריכטיקע און אַז מען וועט נאָכאַמאָל ניט דורכפאַלן אין דעם חטא, ביז אַז „יעיד עליו יודע תעלור מות שלא ישוב לזה החטא לעולם“⁵³, דאַרף מען עוקר זיין די סיבה פון דעם חטא. און וויבאלד אַז די מחלוקת פון קרח ועדתו אויף „אהרן“, איז געקומען מצד זייער (פנימיות⁵⁴דיקער) מחלוקת על משה ותורתו — דער

(47) כמאמר (פיוט לכה דודי) „סוף מעשה במחשבה תחלה“.

(48) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב.

(49) ראה שומר אמונים ויכות הראשון סי' כא"ג.

ודיבור, און דער קו השמאל ווייזט אויף מעשה. און דער קו השמאל איז מיט די אנדערע צוויי קווין ניט מחובר — ווייל צווישן מחשבה ודיבור און מעשה, איז דא א הפסק.

און דער שינוי פון די דריי אותיות הנ"ל (קרח) לגבי דעם ה"א באשטייט (בעיקר) אינעם קו השמאל וואס ווייזט אויף מעשה: אין אות קו"ף איז דער קו השמאל גאר לאנג, אין רי"ש איז ער לגמרי ניטא, און אין ח"ת — איז ער מחובר מיט די אנדערע צוויי קווין.

ט. איז דער ביאור אין דעם: אין דעם "חיבור עליונים ותחתונים" שנתחדש במ"ת, זיינען פאראן צוויי תנועות:

עס פאדערט זיך די עבודה בתחתונים, ביז אז "המעשה הוא העיקר" — און ווי ס'איז מבואר באריכות אין תניא⁵⁵, אז די "דירה בתחתונים" טוט זיך אויף בעיקר (ניט אזוי דורך לימוד התורה במחשבה ודיבור, נאר) דורך קיום המצות במעשה; ועד"ז אין כח המעשה גופא, איז דא א מעלה אין דעם בירור פון עניני רשות און טאן מיט זיי דערנאך א מצוה לגבי דעם וואס עס ווערט אויפגעטאן דורך עשיית המצות אין א פארטיגער זאך.

(55) ראה אבות פ"א מ"ז: לא המדרש עיקר אלא המעשה.

(56) ראה שם רפ"ז ש"תכלית השלימות הזה" (וקאי א"דירה בתחתונים" דרפ"ו) תלוי בעשיית המצות, וגם במצות תלמוד תורה. . . דעקימת שפתיו הוי מעשה כי א"א לנפש האלקית לבטא בשפתים. . . כי אם ע"י נפש החיונית הבהמית". שמוה מובן, שהדירה בתחתונים נעשה בעיקר ע"י עשיית המצות (שלכן מקשה שם (מט, א) מעשה רז"ל שת"ת כנגד כולם. וראה שם פל"ה (מד, סע"ב ואילך) שהשראת השכינה על הגוף ונא"ב הוא דוקא ע"י קיום המצות

עוה"ז (ניט ווי פריער, ווען די תורה איז געווען למעלה)⁵⁰, און עס איז בטל געווארן די מחלוקת (מחיצה) בין העליונים והתחתונים (כנ"ל סעיף ד') און דאמאלס איז דער עוה"ז געווארן ווי ער דארף זיין, וכמזל⁵¹ עה"פ יום הששי, און וויבאלד אז "ואתפליג קרח", ער האט געוואלט היפך השלום (פעולת התורה) (כנ"ל סעיף ה')) נאר מחלוקת — האט עס אנגעריירט און מעורר געווען צוריק שטעלן די מחיצה און גזירה וואס איז געווען פאר מ"ת, הייסט עס דאך, אז ער האט געוואלט ענדערן אט"דעם ענין וואס איז נתחדש געווארן בעוה"ז.

און דאס איז דער רמז אין די דריי אותיות פון ווארט קרח — קו"ף, רי"ש, ח"ת: עוה"ז איז (באשאפן געווארן און איז) געגליכן צו אות ה"א⁵², און ווייל ענינו של קרח איז משנה זיין עוה"ז, זיינען דעריבער די אופנים פון דעם שינוי מרומז אין די דריי אותיות — קו"ף, רי"ש און ח"ת — וועלכע זיינען⁵³ ענלעך בתמונתן צום אות ה"א אבער — בשינוי, כדלקמן.

אין א ה"א זיינען פאראן דריי קווין: א קו למעלה, און צוויי קוין — מימין און משמאל. שטייט אין קבלה און חסידות⁵⁴, אז דער קו ש' למעלה ושבימין ווייזן אויף מחשבה

(50) שזהו עיקר החידוש דמ"ת, כדמוכח משבת פח סע"ב ואילך.

(51) שבת (פח, א) ובפרש"י עה"פ (ברא"ש תא, א, לא).

(52) מנחות כט, ב.

(53) ראה שו"ע אדה"ז חו"מ סל"ו (בנר גע' לתפלין). הדעות בזה (בכלל) — נקבצו (לאחרונה) בס' מאיר עיני סופרים, סי' ז' סעיף ב' סק"א, וש"נ.

(54) תו"א צה, סע"ב. לקו"ת ר"פ בלק. סדור רפב, א. המשך באתי לגני השי"ת מ"ת.

רשות, מוז עס זיין באופן וואָס זאָל
ניט שטערן אים צו זיינע שיעורים
הקבועים אין לימוד התורה — ע"פ
המבואר אין הל' ת"ת — וכיו"ב.

(ב) „והתחתונים יעלו לעליונים“ —
אז (ס'איז ניט גענוג וואָס די „תחת-
נים“ ווערן אָנגעפירט פון די „עליו-
נים“ ווי זיי נידערן אַראָפּ צו זיי, נאָר)
עס פאָדערט זיך אז די „תחתונים“
זאָלן שטיין מיט אַ צמאָן צו דערהויבן
זיך „לעליונים“: אמת טאָקע „המע-
שה הוא העיקר“, דער בעל עסק דאַרף
אַבער וויסן אז ער געפינט זיך למטה,
און במילא דאַרף ער וועלן עולה זיין.
און דער רצון דאַרף זיין בתוקף גדול,
ביז אַז לעת מן העתים קומט עס אַרויס
בפועל — ער רייסט זיך אָפּ פון זיין
עסק און פירט זיך ווי אַ יושב אהל⁵⁵.

יוד, אַט-די דריי ענינים — א)
אז דער מטה דאַרף זיין, (ב) ער דאַרף
אָנגעפירט ווערן פון דעם „מעלה“,
און (ג) ער דאַרף וועלן עולה זיין
למעלה — זיינען מרומז אין דער
תמונה פון אות ה"א: א) דער רגל
השמאלי, וואָס ווייזט אויף מעשה, איז
פאַראַן אין איר; (ב) ער ציט זיך ניט
לענגער פון קו הימין, ד.ה. זיין מצי-
אות איז פאַראַן בלויז דאַרט וואו
ס'איז דאָ די ירידת העליונים, ער
לאָזט זיך ניט אַריין אין דעם „מטה“
יותר מכפי המדה; (ג) ס'איז דאָ אַ
הפסק צווישן דעם רגל שמאלי, מיטן
קו העליון והימין וואָס ווייזן אויף
מחשבה ודיבור פון לימוד התורה.
ד.ה. אַז אַלע מאָל פילט ער ווי ער
איז אָפּגעריסן פון תורה, און מצד דעם
ציט ער זיך צו עולה זיין למעלה⁵⁶.

וועלכע דערנעמט ניט אויף אַזוי פיל
די „גשמיות“ פון די זאכן⁵⁷; דוקא
דורך דער עבודה בעניני רשות, ווען
„כל מעשיו“ זיינען „לשם שמים“ און
„בכל דרכיו“ (אין דעם מענטשנס
דרכים) איז דאָ דער „דעהו“⁵⁸, איז
מען מברר און מוכך ביז די סאַמע
נידעריקסטע ענינים. דאָס איז דאָך
בכלל די מעלה אין בעלי עסקים
אויף יושבי אהל, וואָס דוקא ביי זיי
איז דאָ דער „אמצאץ בחוץ“⁵⁹;

אַבער לאידך גיסא, דאַרפן די „תח-
תונים“ זיין מחובר מיט די „עליונים“,
און אין דעם חיבור זיינען פאַראַן
צוויי ענינים:

א) „העליונים ירדו לתחתונים“ —
אז דער לימוד התורה („עליונים“)
דאַרף קומען אין דעם בירור און אין
דעם קיום המצות („תחתונים“) און
אַנפירן דערמיט. ד.ה. אַז בעת קיום
המצוה דאַרף ער אַכטונג געבן אַז ער
זאָל עס טאָן כפי פרטי הדינים ווי
ער האָט פריער געלערנט אין תורה
(וואָרום אויב ער זאָל ניט קאָנטראָ-
לירן אַז דאָס זאָל שטימען ע"פ תורה,
איז רעכט אַז די „מצוה“ זאָל אַרויס-
קומען אין אַזאָ אופן וואָס איז גאָר
הי"ץ המצוה);

און בפרט בנוגע צום עסק בעניני

(57) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 75.
(ויתירה מוז מצינו (ראה בארוכה לקו"ש
ח"ד ע' 1109) שבשביל הבירור בתחתונים,
הוצרך להיות גם אכילת בשר תאוה לש"ש).
אבל ראה לקו"ש ח"ו ע' 186 ואילך
ובהערה 54, שהבירור דבברי הרשות הוא
רק הקדמה ל(עליית הנשמה הנעשה ע"י
העבודה דתומ"צ).

(57*) אבות פ"ב מ"ב. משלי ג, ו.
טושו"ע אורח סרל"א. וראה לקו"ש ח"ו שם
הערה 52.

(58) תו"א תרומה (פ, ב). לקו"ש שה"ש
מד, סע"ב ואילך.

(59) כהוראת חז"ל „הוי ממעט כעסק
ועסוק בתורה“ — ראה בסיום השיחה.
(60) ובדוגמת תשובה [הבאה מצד ההר-

רי"ש — אין זיין מחלוקת אויף מזוזה, און דער חי"ת — אין זיין התנגדות צו אהרן.

דער ביאור אין דעם איז:

א כהן איז מובדל פון עניני עולם הזה און פאָרנעמט זיך בלויז מיט הייליקע זאכן. באַזונדערס א כהן ווי אהרן, א כהן גדול, וואָס „מן המקדש לא יצא“⁶⁴. און היות אַז יעדער איד דאַרף טאָן אַלע סאָרטן עבודות, דעריבער פאָדערט זיך פון יעדן איינעם, אפילו פון א פשוט לגמרי, אַז לעת מן העתים זאָל ער זיך אָפּרייסן פון עניני העולם און ווערן דוגמת כהן, ביז — דוגמת כהן גדול.

און אויף דעם האָט קרח גע״טענה׳ט⁶⁵ (מצד — ומרומז אין דעם חי"ת שבו): וויבאַלד אַז „כל העדה כולם (אויך די וואָס פאָרנעמען זיך מיט ענינים פון עסק — לשם שמים, זיינען) קדושים“, ואדרבה: „ובתוכם הוי״, די המשכה פון שם הוי״ שם ה״ עצם⁶⁶ איז דוקא אין מעשה (וכידוע) אַז דורך ענינים רוחניים נעמט מען

און דאָס איז דער ביאור וואָס די אותיות פון וואָרט קרח (מלשון קרחה — די מחלוקת אויף „חיבור עליונים ותחתונים“) זיינען קו״ף, רי״ש, חי״ת — ווייל די דריי אותיות דריקן אויס די דריי אופנים וואָס זיינען מנגד צום „חיבור עליונים ותחתונים“: דער קו״ף וואָס זיין רגל השמאלי ווערט נמשך גאָר נידעריק, ביז אין אַן אָרט וואו עס דערלאַנגט ניט דער רגל הימני⁶⁷ — דריקט אויס די התנגדות און איז היפך פון „העליונים ירדו לתחתונים“ דקדושה; דער רי״ש וואָס האָט אינגאַנצן ניט קיין רגל שמאלי⁶⁸ — איז מנגד אויף מעשה ובפרט אויף דער הדגשה אַז „המעשה הוא העיקר“; און דער חי״ת, וואָס זיין רגל השמאלי איז מחובר מיטן קו העליון והימני (וואָס ווייזט אויף דער טענה פון א בעל עסק אַז ער איז פונקט אַזא „מיוחס“ ווי דער יושב אהל) — איז מנגד און איז היפך פון „התחתונים יעלו לעליונים“ דקדושה⁶⁹.

יא. אַט די ענינים פון מחלוקת קרח וועלכע זיינען מרומז אין די דריי אותיות, האָבן זיך אויסגעדריקט אין זיין קריגן אויף (כהונת) אהרן, אויף מזוזה און אויף תכלת: דער קו״ף — אין זיין מחלוקת אויף תכלת, דער

גש שהוא מרוחק כו״] שנרמזת בתל״י כרע״ (מנחות שם).

61) ראה המשך הנ״ל שם (וראה גם רע״מ פנחס רנב, א. סי׳ הליקוטים פ׳ ראה) שקנה הקו״ף הו״ע רגל״י יורדות מות. ושם — שהוא ההיפך מה״א.

62) שמורה רק למחשבה ודבור (המשך הנ״ל שם).

63) ראה סדור מה, א ואילך ופיה״מ — לאוה״א — פקמ״ה (מרע״מ שם), שה״א מורה לביטול וח״ת להתנשאות, ומתאים להמבואר בפנים, כי הרצון לעלות למעלה בא מצד ידיעתו שהוא בהפסק ופירוד מהעליונים ומצד הביטול שבו.

64) אמור כא, יב.

65) ראה בכ״ז גם לקו״ש ח״ד פ׳ קרח. ושם, שוהו הטעם לזה שמחלוקת קרח היתה אחר מעשה המרגלים דוקא (סדר עולם רבא פ״ח — הובא ברשב״ם ותוס׳ ב״ב קיט, א) — כי מה שהמרגלים לא רצו להכנס לא״י הוא, לפי ש״לא רצו להשפיל א״ע למצות מעשיות“. וע״ז אמרו יהושע וכלב „טובה הארץ מאד מאד“, שהמשכת או״ס הבל״ג, בחי״ מ״אד“, הוא ע״י מעשה המצות דוקא (לקו״ת שלח לו, א ואילך. ונתבאר בארוכה בלקו״ש שם פ׳ שלח) — לכן לאחר שילית דעת המרגלים דוקא טען קרח „מדוע תתנשאו“. 66) כ״מ לה״, ע״ז פ״ב ה״ו, וראה פרס שער יט בתחלתו.

67) ראה בהנמסן בהערה 65.

(תכלת, מלשון ⁷¹) כליון וביטול, אָז באַ אים איז מאיר דער אור הנשמה דורך אמונה פשוטה און קבלת עול — דאָן (האָט קרח גע'טענה'ט), דאָרף דער טלית זיין פטור פון ציצית ⁷². וואָס פעלט דאָ אהוי"ר?

און ווען משה האָט אים געענטפערט, אַז אעפ"כ מוז מען אויך אין אַזאַ פאַל אַנקומען צו "ציצית" ⁷³, האָט קרח — מיט אַף משה'ס ענטפער — גע'טענה'ט: וויבאַלד אַז אויך טלית ש' כולה תכלת חייבת בציצית, הייסט עס דאָך אַז דער עיקר איז עבודה פנימית, אויב אַזוי ⁷⁴ איז "בית מלא ספרים" — בשעת ער איז פול מיט תורה, דאָרף דאָס מכש"כ מספיק זיין. וואָס פעלט דאָן "מוזוה" — קיום המצות? ועפ"ז נמצא אַז זיין התנגדות אויף ציצית (תכלת) איז בדוגמת ⁷⁵ אות קו"ף, און זיין אַפקריגן אויף מוזוה איז בדוגמת אות רי"ש.

71 ראה לקו"ת שלח מה, ב"ג, מו, ג.
72 ועפ"ז מובן מה שאמר קרח שתהא פטורה מן הציצית (ולא רק מתכלת — ראה לעיל הערה 5). ולהעיר גם מיר"ק (הובא באוה"ת ריש פרשתנו): דהוי מתלוצץ בציצית.

73 כי הביטול צ"ל בפנימיות (ראה לקו"ת שלח מה, ג).

74 ראה אוה"ת שם ע' תרס. שת.

סה"מ תרכ"ו ע' קטו.
75 אבל לא ממש, שהרי טענתו, "שתהא פטורה מציצית" הוא דוקא בטלית שכולה תכלת, כנ"ל בפנים.

ועפ"ז מתורצת הקושיא דלעיל הערה 6 — כי במחלוקת קרח על אהרן, מנגד הוא לגמרי להתחנונים יעלו לעליונים" כנ"ל סעיף יא, ולכן לא התחיל בהטענה "מדוע תתנשאו", כ"א אמר מתחלה "טלית שכולה תכלת תהא פטורה מציצית" וחשב שעל זה יסכים משה ג"כ, ולאח"ז יוכיח שמכיון שכשהמעשה היא בביטול א"צ לבחי' "על-יונים", א"כ — "מדוע תתנשאו".

נאָר "גילויים", און המשכת העצמות איז דוקא דורך מעשה המצות און דורך בירור עניני רשות בגשמיות). איז "מדוע תתנשאו", וואָס איז די גרויס-קייט פון כהן גדול, ובמילא (ווי דער צווייטער טייטש אין) "מדוע תתנשאו", פאַרוואָס מוזן "כל העדה" זיך דער-הויבן און עולה זיין למעלה, בשעת אַז זיי זיינען געהויבן ווי דער כהן גדול (און אדרבה — "בתוכס (דוקא) הוי" (") ⁷⁶?

יב. דער ביאור השייכות פון אור-תיות קו"ף און רי"ש, צו זיין מחלוקת אויף תכלת און מוזוה:

"טלית" איז דער ענין פון מקיף וואָס ווערט נמשך דורך קיום המצות, און "ציצית" ווייזט אויף המשכת הפ' נימיות וואָס קומט דורך לימוד התורה ⁷⁷, ועד"ז — דורך אהבה ויראה ⁷⁸. און דאָס האָט קרח גע'טענה'ט: נניח אפילו אַז אַ "טלית" (קיום המצות) דאָרף אַנקומען בדרך כלל צו "ציצית" (לימוד התורה און אהוי"ר, וואָרום אַן לערנען וועט ער גיט וויסן ווי צו מקיים זיין אַ מצוה, ועד"ז אַן זיך עוסק זיין בעבודה פנימית, וועט זיין מעשה המצות זיין צופיל בהגשמה), איז אָבער "טלית שכולה תכלת", ווען דער (טלית) קיום המצות איז דורכגענומען מיט

68 ואי"ז סותר למה שביקשו כהונה גדולה — כי הכהונה שביקשו הם, רצו שתהי' באופן שאינה סתירה לעניני העולם, ולא ככהונת אהרן (שלכן הי' אפשר, לדע' תם, שר"ג איש יהיו כה"ג).

69 לקו"ת ריש פרשתנו. דרמ"צ טז, א. ד"ה והי' לכם לציצית תש"ב, ועוד.

70 לקו"ת שלח מה, א"ב, מו, ג. פרשתנו נד, סע"ג.

ולפי ביאור זה (שאהוי"ר הו"ע ציצית), גם לימוד התורה (ובפרט שצ"ל בדיבור, דעקימת שפתיו הוי מעשה — ראה לעיל הערה 56) נכלל בבחי' מקיף דטלית (ראה לקו"ת שם).

כהונת אהרן⁶⁶, ואדרבה: די טענה „תהא פטורה מן המזוזה“ ברענגט אַרויס די מעלה פון „עליונים“, און זיין מחלוקת אויף כהונת אהרן איז מדגיש די מעלה פון „תחתונים“; און דערפאַר האָט ער מוכיח געווען דוקא פון „טלית שכולה תכלת תהא פטורה מן הציצית“, ווייל די טענה באַווייזט די מעלה פון מעשה, כנ"ל.

יד. כאמור לעיל, ווערט אין תורה שבכתב דערציילט גאָר קרח'ס מחלוקת אויף כהונת אהרן. אפילו אין תורה שבע"פ, וואו עס ווערט דערציילט אויך זיין מחלוקת אויף ציצית און מזוזה — איז משמע מפשטות הענינים, אַז דאָס איז געווען בלויז אַ הקדמה צו זיין טענה „מדוע תתנשא“ בנוגע כהו"נא אהרן, דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז די מחלוקת אויף כהונת אהרן וואָס איז בדומה צום חז"ת, איז ערגער ווי די מחלוקת אויף ציצית און מזוזה — וועלכע זיינען בדומה צום קו"ף און רי"ש.

דער טעם פון דעם:

בעת אַ מענטש ליגט אין ענינים גשמיים (קו"ף), ווייט ער אַז ער איז נידעריק, ובמילא וועט ער תשובה טאָן⁶⁷; דאָס זעלבע — בעת ער ליגט

שכולה תכלת כו".

ומ"מ, מתחילה שאל טלית כו' — כי התוכן דטלית שכולה תכלת תהא פטורה מציצית הוא — שבענינים של מעשה א"צ לבחי' פנימי, וזה שייך יותר למחלקתו על אהרן (ראה לעיל הערה 7).

(76) וכוחו בתענה זו — י"ל: מכיון שהענין ד'ואתפליג קרח' הוא — התנגדות לכל עניני מ"מ (כמרומו בג' האותיות שבשמו), חלק גם על מזוזה ואמר „בית כו' פטור ממזוזה“.

(77) ראה שבת קה, א: „כרעי דקו"ף תלוי דאי הדר בי לעיל" — בדוגמת מה שאמרו (מנחות כט, ב) בנוגע לה"א.

יג. ע"פ הנ"ל וועט ווערן פאַרענט"פ פערט, וואָס אויך לאַחרי ווי משה האָט אים געענטפערט „טלית שכולה תכלת חייבת בציצית“ האָט ער געפערעגט וועגן „בית מלא ספרים“ (אע"פ אַז לכאורה, איז אין ביידע ענינים די זעלבע סברא), ווייל אדרבה: דער ענטפער „חייבת בציצית“, דאָס האָט אים געגעבן דעם יסוד צו טענה'ן אַז בית מלא ספרים זאָל זיין פטור פון מזוזה, כנ"ל סעיף יב.

ועפ"ז איז אויך מובן בפשטות וואָס ער האָט אָנגעהויבן מיטן פרעגן וועגן טלית שכולה תכלת און ניט וועגן בית מלא ספרים — ווייל [נוסף וואָס די שאלה וועגן „בית מלא ספרים“ איז ערשט נתעורר געוואָרן לאַחרי משה'ס ענטפער „חייבת בציצית“, כנ"ל] די טענה אַז „בית מלא ספרים“ דאַרף זיין פטור פון מזוזה האָט קיין שייכות ניט⁶⁸ צו זיין מחלוקת אויף

(75*) מ"ש בפנים, הוא לפי המבואר במאמרים שנסמנו בהערה 74. אבל לפי המבואר בר"ה ויקח קרח תרס"ו ותש"ג (ועוד), שגם בהטענה „בית מלא ספרים כו'“ רצה שתהי' ההמשכה מהמקיף ולא יצטרכו לפנימי כמו בטענתו טלית שכולה תכלת כו'.

(וכמשמעות פשטות הענין, שבשניהם היא אותה הסברא. ובפרט שמהלשון „השיב כו' בית כו'“ משמע שבשאלתו בית כו' רצה להוכיח לענין טלית כו' כנ"ל הערה 8)

יש לומר, שמה שהי' פשוט לו בבית מלא ספרים יותר מבטלית שכולה תכלת הוא א) ע"ד החילוק בפשטות הענינים: פרשה הכתובה בספר — הי"ה גם אז מציאות בפ"ע בתור פרשה (ואדרבא בזה תלוי מציאות (כשרות) הספר) משא"כ החוט שבטלית. ב) בית מלא ספרים וכן הפרשיות שבמזוזה הו"ע התורה, ולהיות שתורה ענינה הוא חכמה הבנה והשגה, לכן גם המצות השייכות לתורה צריכות להיות ע"פ שכל, ולכן הטענה שכלית „כל התורה כו' פרשה שבמזוזה כו'“ היתה פשוטה אצלו יותר, מהטענה שכלית שבמצות ציצית „טלית

אז די מעלה פון עבודת אהרן כה"ג אויף דער עבודה איז כמעלת האור על החשך; אמת טאקע ער פירט אויס די כוונה — ער געפינט זיך דאך אבער אין חשך כפול ומכופל פון גשמיות העולם, ובמילא דארף ער זיך „אויפהויבן“ צום „בקר“ פון אהרן כהן גדול.

און ווי די הוראת המשנה אין פערטן פרק פון אבות⁸¹ (וועלכן מען לערנט⁸² בכ"כ שנים אין ש"פ קרח) „הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה“ — אז אויך דער בעל עסק (ניט קוקנדיק אויף די מעלה פון „אמצאך בחיז“⁸³) דארף ממעט זיין בעסק און זיך עוסק זיין בתורה (אזוי ווי א יושב אהל)⁸⁴.

(משיחות ש"פ קרח תשכ"ד וחשכ"ו)

אין ענינים רוחניים (רי"ש) — כאטש דא פילט ער ניט זיין נידעריקייט — וויבאלד אבער ער ווייס אז דער עיקר איז — קיום המצות בגשמיות, וועט ער זיך כאפן אויף זיין טעות און תשובה טאן; משא"כ ווען ער רעדט זיך איין אז אים פעלט גארניט, ער איז אזא מיוחס ווי דער כהן גדול (חי"ת), ואדרבה „בתוכם הוי“ — קען דאך זיין⁸⁵ ער זאל ח"ו בלייבן ביי זיין טעות⁸⁶.

און הגם אז לכאורה איז ער גערעכט: מיט זיין טאן אין ענינים גשמיים לשם שמים פירט ער דאך לכאורה אויס די כוונת דירה בתחתונים מער ווי אזא וואס „מן המקדש לא יצא“ — האט אויף דעם משה געענטפערט⁸⁷,

הענינים, ככתבנומא כאן ג), ולמה אמרו „בקר לערב“ —

כי בטענתם „כל העדה כולם קדושים ובתוכם (דוקא) הוי“, רצו להוכיח שעבודת הכהונה — ענין האור, „בקר“ — היא שייכת ל„כל העדה“ העוסקים בעניני עוה"ז חשך כפול ומכופל (ראה לעיל הערה 68), היינו שה„בקר“ (יהי טפל ו)יהפך ל„ערב“.

(81) משנה יו"ד.

(82) הנהגין כך כל שבתות הקיץ (סדור אדה"ז. וראה לקו"ש ח"ז ע' 175 הערה 2).

(83) ראה לקו"ש שם (ע' 176-7: 187), וראה לקמן ע' 118.

(78) ראה עד"ז רבינו יונה — ברכות א, ב (נעתק בלקו"ש ח"ז ע' 73). אבל גם על זה חלק קרח (ראה סד"ה ויקח קרח תרכ"ט).

(79) שזהו מה שהח"ת אין לו פתח למעלה (ראה פיה"מ ס"פ ה"ל).

(80) ראה גם לקו"ש ח"ד פ' קרח סעיף ה', ועיי"ש בארוכה, שעפ"ז מתורצות כמה קושיות. ולהוסיף: שעפ"ז מתורץ גם הלשון „במדב"ר פייח, ד. רש"י כאן טז, ה) „להפוך את הבקר לערב“ — דלכאורה, בטענתם „כי כל העדה כולם קדושים גוי ומדוע תנשאו“ רצו לומר, שגם הם יכולים להיות כמו אהרן — כה"ג, וא"כ הול"ל „להפוך את הערב לבקר“ (או עכ"פ ב'.

קרח ב

א. פרשת קרח ליענט מען בכמה שנים אין דער וואך פון ג' תמוז (צי אין דעם טאג גופא אדער עכ"פ ב' סמיכות צו אים) — דאס איז דער טאג ווען יהושע האט געזאגט „שמש בגבעון דום“ — וואס דאס איז געווען פון די גרעסטע ניסים וואס האבן ווען עס איז פאסירט, און ווי דער פסוק זאגט „ולא הי' כיום ההוא לפניו ואחריו גו'“; און מיט פיל יארן שפעטער (בשנת תרפ"ז) איז אין דעם זעלבן טאג באפרייט געווארן דער רבי פון תפיסה¹ — וואס אויך דעם רבי'נס באפרייאונג איז איינער פון די ניסים הכי גלויים וואס זיינען פארגעקומען אין אונזער דור.

ב. שוין גערעדט פיל מאל בנוגע די „ג"ן סדרים דאורייתא“, אז יעדער סדרה האט אין זיך א נקודה מיוחדת, וועלכע „נעמט דורך“ אלע אירע פרשיות און פסוקים. [און אז די נקודה וועלכע איז דער בריה המבריה פון אלע פסוקים פון דער סדרה, איז מרובי מו אין דעם נאמען פון דער סדרה, ווארום דער נאמען — בלה"ק (ובכלל — דער נאמען ע"פ תורה) פון יעדער ענין ווייזט אויף זיין תוכן].

דערפון פארשטייען מיר אז די שייכות צווישן אלע פרשיות פון איין סדרה [כולל אויך צווישן דער ערשטער פרשה און דער לעצטער — כאטש אז כמה פרשיות זיינען מפסיק צווישן זיי], איז א פיל גרעסערע ווי די שייכות צווישן דעם סיום פון איין סדרה און דער התחלת סדרה שלאחריו — אע"פ אז זיי שטייען בסמיכות זל"ז וואס באווייזט אויף א שייכות צווישן זיי — ווארום וויבאלד אז זיי זיינען געטיילט אין צוויי באזונדערע סדרות, איז א ראי' אז אין זיי זיינען צוויי באזונדערע נקודות.

א. פרשת קרח ליענט מען בכמה שנים אין דער וואך פון ג' תמוז (צי אין דעם טאג גופא אדער עכ"פ ב' סמיכות צו אים) — דאס איז דער טאג ווען יהושע האט געזאגט „שמש בגבעון דום“ — וואס דאס איז געווען פון די גרעסטע ניסים וואס האבן ווען עס איז פאסירט, און ווי דער פסוק זאגט „ולא הי' כיום ההוא לפניו ואחריו גו'“; און מיט פיל יארן שפעטער (בשנת תרפ"ז) איז אין דעם זעלבן טאג באפרייט געווארן דער רבי פון תפיסה¹ — וואס אויך דעם רבי'נס באפרייאונג איז איינער פון די ניסים הכי גלויים וואס זיינען פארגעקומען אין אונזער דור.

וויבאלד אז דער נס השיחרור מהתפיסה פון רבי'ן — איז בהשגחה עליונה אפגעשטעלט געווארן אויפ'ן טאג פון דעם נס פון „שמש בגבעון דום“ — האט עס מסתמא א שייכות צו עס. אין א חסיד'ישען סגנון: וויבאלד אז די ביידע ניסים זיינען געווען אין דעם זעלבן טאג, איז עס א באווייז אז זיי האבן צווישן זיך א שייכות².

און ע"פ הידוע³, אז אלע מועדים

(1) סדר עולם רבה פ"א.

(2) יהושע י, יב.

(3) שם, יד.

(4) פרשת המאסר והגאולה — ראה לקרי' ח"ד ליקוט לד"ל.

(5) להעיר ממרוב'ל (תענית כט, א. ושי"ג) מגלגלין זכות ליום זכאי. עיי"ש. וראה לעיל ע' 22.

(5*) ראה גם לקו"ש חכ"ח ע' 260 ואל"ך. ועוד.

(6) של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב.

(7) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57. ועוד.

(8) ראה שעהי"ה פ"א. וראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 35 ואל"ך ובהערות שם.